

มีภูมิ

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจ อากาศดี ถ้าอากาศดีนะ เรากาวนาดี ถ้ากาวนาดี เราเป็นพระกรรมฐาน

พระกรรมฐาน ปรัชญา ปฏิบัติ ถ้าเราปฏิบัติแล้วไม่ต้องละล้าละลัง ถ้าเวลาปฏิบัติไปเกิด ความลังเลสงสัย เราจะคิดว่าเราไม่ได้เรียนปรัญมมาก่อน คำว่า “เรียนปรัญมมาก่อน” เห็นไหม เรียนพุทธประวัติ เรียนประสบการณ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่ท่านแสดงธรรม นั้นเรียนปรัญญา เรียนธรรมวินัยไว้เพื่อปกครองตัวเอง

แต่ในทางโลกนะ เรียนธรรมวินัยไว้ อย่างเช่น พระสังฆาธิการเวลาเป็นเจ้าอาวาสนะ การ แต่งตั้งเจ้าอาวาส “ให้เกิดอิทธิพลในอาวาสนั้น ให้พระสังฆาธิการเป็นผู้ดูแล เป็นผู้เผด็จให้เกิด ความมั่นคงของศาสนา” ธรรมวินัย เห็นไหม เวลาเป็นพระสังฆาธิการ นั้นเอาไว้ปกครอง

แต่เวลาในการประพฤติปฏิบัติ เราปฏิบัติของเรา เราต้องมีเหตุมีผล มีการกระทำของเรา ถ้ามีการกระทำของเรา เราจะเกิดความมั่นคง ถ้าเกิดความมั่นคงขึ้นมา นี่การปกครองคือการ ปกครองตนเองให้ได้ก่อน ถ้าตนเองปกครองตนเองไม่ได้ เราจะไปปกครองใคร นี่เหมือนว่าถ้า เรามีคุณธรรมในหัวใจของเรา เราแสดงธรรมออกมา เราเป็นผู้ชี้แนะ เราจะชี้แนะได้ถูกต้อง ฉะนั้น การปกครองต้องปกครองตัวเองก่อน

ในทางโลก ความเจริญของสังคมต้องอยู่ที่การศึกษา ถ้ามีการศึกษา สังคมนั้น คนที่มี ปัญญาด้วยกัน เวลาสังคมนั้น เวลาเขาตัดสินประเด็นในสังคมนั้นด้วยสติปัญญา เขาจะไม่เกิดมี ปัญหารุนแรงจนเกินกว่าเหตุ แต่ถ้าคนไม่มีการศึกษา ไม่มีเหตุมีผล เอาแต่สัญญาอารมณ์ เอาแต่ อารมณ์ของตน เอาแต่อารมณ์เป็นใหญ่ ไม่เอาเหตุเอาผลเป็นใหญ่ ถ้าเราเอาอารมณ์เป็นใหญ่ เห็น

ไหม เกิดปัญหาสังคมนั้นก็ทำให้ปัญหาสังคมนั้นรุนแรง เกิดผลกระทบจนเกิดการเสียหายไปมากมาย เพราะขาดการศึกษา

ฉะนั้น ถ้ามีการศึกษาขึ้นมาแล้ว ด้วยการที่มีเหตุมีผล เพราะมีการศึกษาทำให้คนๆ นั้นมีสติปัญญา มีเหตุ มีผล มีการรับรู้ มีการกระทำ มีการรับเหตุรับผลของบุคคลอื่น

ถ้าเวลาบุคคลอื่นเขามีเหตุมีผล คำว่าเหตุผล มันหักล้างความไม่มีเหตุมีผล หักล้างทฤษฎีมานะ หักล้างอวิชา ความไม่รู้ เหตุผลนั้นมันขัดแย้งต่างๆ ให้เขารูปร่างรอย ฉะนั้น ด้วยเหตุด้วยผล ทุกคนต้องยอมรับความชอบธรรม เหตุผลโดยความชอบธรรมนั้น ทุกคนต้องยอมรับการศึกษานั้นถึงทำให้ตนเองปกครองตนเองได้ด้วยเหตุด้วยผล ในสังคมนั้นคุยกันด้วยเหตุด้วยผลเพราะมีการศึกษา มีปัญญา เหตุๆ นั้นจะทำให้ไม่ลุกลามใหญ่โตจนเกินไป นี่พูดถึงทางโลก การศึกษาของเขาเขายังมีประโยชน์กับเขา

เพราะการศึกษานั้นทำให้ไปทำลายความลัษณสังสัย ไปทำลายความไม่รู้ ความไม่รู้ก็ทำให้เกิดความลังเล ความลังเลก็เกิดด้วยการสงสัย การกระทำดูๆ คล่าๆ แล้วทำงานเป็นจืดเป็นนิตย สังคมนั้นไม่มีเหตุมีผล สังคมนั้นเป็นสังคมที่เลื่อนลอย

แต่ถ้าปริยัติหรือมีการปฏิบัติ การปฏิบัติคือการปฏิบัติเพื่อความรู้จริง ฉะนั้น เวลาศึกษามาเป็นปริยัติ ทางโลกสังคมจะมั่นคง สังคมจะเจริญรุ่งเรืองขึ้นไป เพราะสังคมต้องมีการศึกษา แต่การศึกษานี้ศึกษามาแล้วมันก็ตายเปล่าๆ ใจ มันตายอยู่กับโลกนี้ไง

โลกที่มีการศึกษา คุณ ในปัจจุบันนี้การศึกษาทางยุโรปเขาบอกกำลังเสื่อมโทรมลง เสื่อมโทรมลงเพราะไอคิวของเด็กต่ำลง การศึกษาของเด็กมันไม่เจริญรุ่งเรืองเหมือนกับยุคก่อน ยุคก่อนเด็กจะมีการขวนขวาย เด็กมีไอคิวมาก แล้วการศึกษาเจริญรุ่งเรืองมาก เพราะมีการขวนขวาย

ในปัจจุบันนี้ทั่วทั้งโลกการศึกษาอ่อนด้อยลง อ่อนด้อยลงเพราะอะไร เพราะทางวิชาการเขาศึกษามา แล้วการศึกษาของเด็ก เด็กมันศึกษาแล้วถึงคราวอัจนใจ มันศึกษาไปไม่ได้ มันศึกษาพอการดำรงชีวิตเท่านั้น พอความรู้ของโลกก็การศึกษาทางโลก ศึกษาของโลก โลกก็เป็นแบบนี้ ฉะนั้น ว่าการศึกษาในทางโลก คุณ ทางตะวันตกก็เหมือนกัน การศึกษาอ่อนด้อยลงเรื่อยๆ จนเป็นเหตุให้วิพากษ์วิจารณ์กันไปทุกรัฐบาลว่า การศึกษาของชาติอ่อนด้อยลงๆ มันไม่เหมือนคราวที่

ยุคเฟื่องฟู ยุคเฟื่องฟูจะมีเด็กมีการศึกษาจะมีไอคิว จะมีทางวิชาการที่ค่อยๆดีขึ้นไปจนโลกเจริญขึ้นมา ฉะนั้น คนส่วนใหญ่ คนที่มีปัญญา เขาก็ยังทำของเขาได้อยู่

แต่โดยธรรม โดยธรรมคือโดยสามัญสำนึก โดยความเป็นไปของโลก คนจะมีจิตนิสัยให้ฉลาดปราดเปรื่องเหมือนบุคคลส่วนน้อยมันเป็นไปได้ยาก มันเป็นไปได้ยากเพราะอะไร เพราะทางธรรมของเราว่า “มันมีกรรม” กรรมของคนไม่เท่ากัน การกระทำของคนไม่เหมือนกัน การกระทำต่างๆ มันมีกรรมมาตัดมาทอนของมัน แต่โลกก็คือโลก ในเมื่อโลกเขามีการศึกษา เพราะการศึกษาทำให้เขาเกิดวุฒิภาวะ เกิดมีความรู้ของเขา

ในการประพจน์ปฏิบัตินะ ในกึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญเพราะใคร? เจริญเพราะครูบาอาจารย์ของเรา เห็นไหม ท่านมีวุฒิภาวะของท่าน ท่านมีการกระทำของท่าน การกระทำแบบนี้ คุณ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ เจ้าลัทธิต่างๆ เขาปฎิญาณตนว่าเขาเป็นศาสดานะ เขาเป็นพระอรหันต์นะ เขาเป็นศาสดา เขาเป็นเจ้าของศาสนา ลัทธิศาสนาต่างๆ เขาจะรู้เรื่องขนาดไหน แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเขาแล้ว ด้วยวุฒิภาวะนี้ไม่เชื่อเลยๆ

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาที่ไหน ตรัสรู้ด้วยภาวนามยปัญญา ตรัสรู้ขึ้นมาด้วยอาสวักขยญาณ สิ่งที่เขาจะกิเลสค้นหาความทะยานอยากในหัวใจ สิ่งนี้มันเหนือโลก พอมันเหนือโลกขึ้นมา พอคำว่า “เหนือโลก” แล้วจะวางธรรมและวินัยไว้ จะวางธรรมวินัยนี้ได้ยังไง

คุณ พระจันทร์เป็นคนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเองว่า

“ในลัทธิศาสนาต่างๆ เวลาศาสดาเขาตายไป ในศาสนาเขาจะมีปัญหาไปหมด แล้วจะทำอย่างไรมันถึงจะเป็นความดี”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตอบว่า “ต้องมีวินัย”

พระจันทร์ให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติวินัยนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “บัญญัติไม่ได้”

“บัญญัติไม่ได้” หมายถึงมันไม่มีเหตุมีผล เราจะบัญญัติขึ้นมามันเลื่อนลอย จนมีพระประพจน์ปฏิบัติขึ้นมานอกกลุ่มนอกทาง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบัญญัติเหตุนั้นเป็นต้นเหตุ ต้นบัญญัติเป็นต้นบัญญัติ ต้นเหตุแล้วบัญญัติไว้

นี่ไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอรุณท้าว ธรรมและวินัยจะทำให้ศาสนามั่นคง ศาสนามั่นคงคือว่ามีการสืบต่อไปด้วยกรอบ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมก็เหมือนกัน ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วจะวางธรรมวินัย จะสอนอย่างไร นี่เวลาสอน สิ่งที่เราได้มา ได้มาจากพระอรุณท้าว เวลาพระอรุณท้าวจะได้เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เดิมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอุปัฏฐากก็หมั่นเวียนกัน จนถึงที่สุดพระเห็นว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นครูเป็นอาจารย์ที่ทุกคนลงใจถึคนที่เป็นธรรม แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีผู้ปฏิบัติประจำ ถึงได้ตกลงกันประชุมกันให้พระอรุณท้าวเป็นผู้ปฏิบัติ

เวลาพระอรุณท้าวเป็นผู้ปฏิบัติ เวลาขอพรองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

๑. ถ้าไปแสดงธรรมที่ไหน ถ้าพระอรุณท้าวไม่อยู่ด้วยต้องมาแสดงธรรมให้พระอรุณท้าวฟังด้วย

สิ่งที่ได้ลาภมา ห้ามให้พระอรุณท้าว

แล้วถ้าภิกษุมนต์ที่ไหน ถ้าพระอรุณท้าวรับภิกษุมนต์ใคร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องไป เหตุผล เพราะถ้า

๑. ถ้าภิกษุมนต์ ถ้าไม่ไป พระอรุณท้าวเวลารับปากใครแล้วจะเสียหาย

๒. สิ่งที่ได้ลาภมาก็บอกว่า อุปัฏฐากเพื่ออยากได้ลาภ อยากได้ชื่อเสียง อยากได้ของดีจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แล้วธรรมวินัยละ สิ่ง queแสดงธรรมต้องแสดงให้พระอรุณท้าวฟังเพราะเหตุใด?

แสดงธรรมเพราะว่าถ้าเกิดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่อยู่หรืออย่างไร คนเขาถามว่า “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดว่าอย่างไร” แสดงว่าพระอานนท์เห็นแล้ว ไม่สนใจ ไม่ตั้งใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดจาที่ไหนก็ไม่เข้าใจใช่ไหม ฉะนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงรับพรอันนั้น เวลาไปแสดงธรรมที่ไหนจะแสดงธรรมให้พระอานนท์ฟัง

ฉะนั้น พระอานนท์กับพระอุบาลี ถึงเวลาสังคายนา ถึงได้เป็นธรรมวินัยมาถึงเรา

สิ่งที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วจะวางธรรมวินัยไว้อย่างไร นี่แสดงธรรมให้พระอานนท์ฟัง ถึงได้เป็นธรรมวินัยมา การวางธรรมวินัยนี้ วางธรรมไว้ เวลาคำสั่งสอนเป็นบุคคลาธิฐาน แต่ความจริงล่ะ ความจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าล่ะ ความจริงที่เกิดขึ้นมาจากความเป็นจริงอันนั้นล่ะ เห็นไหม มันมีเหตุ มีผล มีข้อเท็จจริงนะ นี่ไง ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่มีมรรคมีผลนะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน เห็นไหม พราหมณ์แก่ สุภัตตะ พราหมณ์ พราหมณ์ที่ไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“ศาสนาไหนดีกว่าดี แล้วศาสนาได้อย่างไร มีเหตุมีผลอย่างไร”

“เธออย่าถามให้มากไปเลย ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล ไม่มีรอยเท้าบนอากาศ”

นี่มรรคผลในพุทธศาสนาไง ในพุทธศาสนามีมรรคมีผล มีหลักความจริง ฉะนั้น ใครประพฤติปฏิบัติไปมันต้องมีสติมีปัญญา มีศีล สมาธิ ปัญญา มีสติ มีเกิดมรรคญาณขึ้นมาในหัวใจดวงนั้น มันถึงมีภูมิรู้

ถ้า “มีภูมิ” ถ้าพระเรามีภูมิ ครูบาอาจารย์ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ภูมิท่านเต็มนะ ท่านเต็มภูมิของท่าน ถ้าท่านมีภูมิของท่าน ดูหลวงปู่มั่นนะ หลวงตาท่านพูดประจำ หลวงตา หลวงปู่เจี๊ยะ เวลาท่านพูดถึงหลวงปู่มั่นนะ ท่านปรึกษากัน น้ำตาไหลนะ เพราะเห็นว่าหลวงปู่มั่น ถ้าพูดถึงทางโลก ท่านไม่เคยมีความสุขความสบายกับโลกเขาเลย ท่านอยู่ป่าอยู่เขามาตลอด นี่หลวงปู่เจี๊ยะท่านอยู่กับหลวงปู่มั่นมาบอกว่า ถ้าบิณฑบาตมาวันไหนได้ปลาสร้อยปลาชิวมาตัวเดียว วันนั้นลาภมหาศาลเลย

แล้วเวลาในปัจจุบันนี้ คูสิ เวลาพระกรรมฐาน พระป่าของเรา ดูความเป็นอยู่ของพระป่า พระกรรมฐานของเราสิ มันอุดมสมบูรณ์ไปหมด คำว่า “อุดมสมบูรณ์” เราก็คงเราทุกข์เรายากอยู่นะ แต่ความสุขทางโลกคือความสุขการดำรงธาตุขันธ์ ถ้าการดำรงธาตุขันธ์ เห็นไหม คูสิ ครูบาอาจารย์ของเราท่านดำรงธาตุขันธ์อยู่ในป่าในเขาของท่าน ท่านจะทุกข์ยากขนาดไหน เขาว่าทางโลกเป็นทางที่ทุกข์มาก ทางโลกไม่มีอะไรสิ่งใดไปจนเจือให้ท่านมีความสุขขึ้นมาได้เลย

แต่ในทางธรรม ท่านอยู่ป่าอยู่เขาของท่าน ท่านมีความสุขรื่นเริงของท่าน เห็นไหม คูสิ อยู่ป่าอยู่เขา เทวดาทางเขียงใหม่มากกว่าเทวดาทางหนองผือ นี่ ๔ ทุ่มขึ้นไปมาแล้ว หัวค้ำมาแล้ว นี่ในเมื่อคุณธรรมในหัวใจอย่างนั้น คูสิ โดยปัญญาของท่านเทศน์ว่าการให้เทวดา อินทร์ พรหม ฟังอย่างนั้นมันมีความสุขขนาดไหน สุขอย่างนั้นสุขที่มันเป็นทิพย์ สุขที่เลอเลิศ

สุขที่เป็นทิพย์เพราะอะไร เพราะมีจิตวิญญาณใน

แต่ในหัวใจของท่านมันพ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ไปแล้ว แต่เทวดา อินทร์ พรหม เขายังเป็นทิพย์ของเขาอยู่ เวลาสิ่งที่เขามาขอฟังธรรมกับหลวงปู่มัน แล้วพูดถึงสิ่งที่เขามาขอฟังธรรมกับหลวงปู่มันได้ ถ้าอยู่ในป่าในเขา นี่ใจ ภูมิของท่าน มันเลยภูมิขึ้นไป ถ้าภูมิของท่านมันมีคุณค่าประโยชน์ขนาดนั้น นี่การดำรงชีวิตของท่าน

คูสิ มีสิ่งใดบ้างที่เราจะเป็นสิ่งที่ขาดตกบกพร่อง

หลวงตาท่านพูดประจำว่าหลวงปู่มันท่านอยู่ในป่าในเขาของท่านนะ “เก็บหอมรอมริบ” เล็กน้อยอย่างใดท่านก็เก็บหอมรอมริบของท่าน ท่านไม่ปล่อย ท่านทรงธรรมและทรงวินัย ข้อวัตรปฏิบัติของท่านท่านทรงไว้ให้เป็นแบบอย่างของเรา นี่ผู้มีภูมิ ผู้มีภูมิในหัวใจอัดแน่นไปด้วยคุณธรรม มันมีภูมิ มันมีความรู้ของท่าน

แต่ที่ไม่มีภูมิละ ไม่มีภูมิแล้วอวดภูมิ ถ้าไม่มีภูมิ มันเหลวไหล

ความดำรงชีวิตก็เหลวไหลอยู่แล้ว การดำรงชีวิตนี้เหลวไหลมาก ถ้าการดำรงชีวิตนี้เหลวไหลเพราะอะไร เพราะมันไม่มีภูมิของมัน พอไม่มีภูมินี้มันก็สั่นไหวของมัน มันคลอนแคลนไปตามวุฒิภาวะตามภูมิในหัวใจนั้น ถ้าในหัวใจนั้นมันสั่นไหวของมันไป คูสิ เวลาแสดงธรรมออกมา ธรรมที่แสดงออกจากผู้ที่ไม่มีความรู้ มันไม่มีภูมิ มันไม่มีเหตุผล มันไม่มีสิ่งใดเป็น

ข้อเท็จจริง ถ้าข้อเท็จจริงในหัวใจนั้นมันไม่มีเหมือนเลื่อนลอย ที่นี้ความเลื่อนลอยไป เพราะความไม่มีภูมิ

นี่ไง เวลาการประพฤติปฏิบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพระไตรปิฎก ภิภุเราที่ปฏิบัติที่ไม่ได้ผล เพราะการปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ คำว่า “ไม่สม่ำเสมอ” คุณ ธรรมวินัยทุกข้อบัญญัติเพราะว่าเพื่อปราบปรามคนหน้าด้าน เพื่อความอยู่เป็นสุขของผู้ที่มีศีลมีธรรม เพื่อความเป็นสุขของผู้ที่มีศีลมีธรรมนะ แต่เพื่อเป็นการปราบปรามคนหน้าด้าน

เพื่อคนที่ศรัทธาแล้วให้ศรัทธามากขึ้น

เพื่อผู้ที่ไม่ศรัทธาให้เข้ามาในศาสนา

แล้วข้อสุดท้าย เพื่อความสม่ำเสมอ

ถ้าความสม่ำเสมอนะ ความประพฤติปฏิบัติสม่ำเสมอ ผู้ที่ปฏิบัติดีแล้วให้ได้ขึ้นไป ผู้ที่ปฏิบัติให้มันสม่ำเสมอ ถ้าไม่สม่ำเสมอ การปฏิบัติที่ไม่ได้ผลคือการปฏิบัติที่ขาดการเสมอดัน เสมอปลาย คำว่า “เสมอดันเสมอปลาย” คือหลักของใจ

ถ้าผู้ที่มีภูมิจะมีหลัก ถ้ามีหลักนะ การดำรงชีวิตนี่ก็เป็นหลัก เพราะมันเห็นโทษ เหมือนกับทางการแพทย์ สิ่งใดที่มันเป็นสารพิษ สิ่งใดที่มีเชื้อโรค เขาจะไม่เข้าไปในที่นั้น คุณเวลาในการเขาชูดบ่อ ลงไปในหลุมที่ลึกนี้เขาขาดอากาศ เขาตายหมดคนนะ ขาดอากาศหายใจ ไม่มีออกซิเจนเขาก็ตายแล้ว ฉะนั้น สิ่งที่เขาเป็นสารพิษต่างๆ เขาระวังของเขา นี่ก็เหมือนกัน ผู้มีภูมิเขา รู้ของเขา ความเป็นความรู้ไม่ใช่ความกลัวนะ ความกลัวคือความหวาดระแวง ความกลัวคือความไม่เข้าใจสิ่งใด แล้วมีสิ่งในหัวใจนั้นทำให้สั่นหวั่นไหว แต่ความรู้จริงไม่ใช่ความกลัว ความรู้จริงเมื่อสิ่งนั้นที่ไม่มีออกซิเจน ที่เข้าไปแล้วมันจะขาดอากาศหายใจ ที่มันต้องตาย ไม่ใช่ความกลัว แต่เป็นความรู้

คนที่เขามีภูมิของเขา เขา รู้ของเขาว่า “อะไรควรและไม่ควร” สิ่งที่ไม่ควร เห็นไหม การดำรงชีวิตของเขา เขาถึงอยู่ในหลักในเกณฑ์ใจ แต่ผู้ที่ไม่มียุมนั้นเร่ร่อน

คูสิ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันบัญญัติตายตัวไว้แล้ว พระเทวทัตเป็นคนขอไว้เองนะ ต้องอยู่ป่าตลอดไป ต้องไม่รับภิกษุมนต์ ต้องห้ามฉันเนื้อสัตว์ ต้องต่างๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่อนุญาตเลย แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนุญาต “ให้บุคคลที่มีความเข้มแข็ง บุคคลที่มีความตั้งใจ บุคคลที่ทำเป็นประโยชน์ ให้บุคคลนั้นเป็นผู้ปฏิบัติ อนุญาตให้บุคคลคนนั้นเป็นครั้งเป็นคราว เพื่อบุคคลคนนั้นจะได้ทรงคุณธรรมขึ้นมา” แต่ถ้าเวลาขอขึ้นมา นี่ไง เวลาจะทำมันก็ทำเกินกว่าเหตุ นี่ไง มัชฌิมาปฏิปทานมันอยู่ตรงไหน

คำว่า “มัชฌิมาปฏิปทา” ถ้ามีภูมิ ทำสิ่งใดแล้วมันจะเป็นประโยชน์ มันจะเป็นคติ เป็นแบบอย่าง เป็นสิ่งที่ให้เราดำเนินตาม แต่ที่ไม่มีภูมิเอาเป็นตัวอย่างไม่ได้ หน้าอย่างหลังอย่าง มีเบื้องหน้าเบื้องหลัง มีหน้าฉากหลังฉาก เวลาแสดงธรรม แสดงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พฤติกรรมของตนอย่างกับผิอย่างกับปรต นี่พฤติกรรมนะ ยังไม่พูดถึงการแสดงธรรม การแสดงธรรมมันต้องมีเหตุมีผล

แสดงธรรมมันต้อง...คูสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมกับฆราวาสนะ แสดงธรรมกับคฤหัสถ์ อนุปูปพิถา ท่านพูดเรื่องทานเท่านั้น ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่บอกว่า “นิพพานๆ” มันจะนิพพานได้อย่างไรในเมื่อคนมันไม่มีความพร้อม ถ้าคนไม่มีความพร้อม คูสิ ภาษณะที่จะบรรจธรรม อะไรที่เป็นภาษณะจะมาบรรจธรรมเรากี่ว่าในคำรับคำรา นี่ไง เวลาปริยัติ ปฏิบัติ

ว่า “การศึกษา” ศึกษาทางโลก เพราะคนเกิดมานี้คือโลกนะ คนเกิดมา ปฏิสนธิจิต เวลาเกิดมาเป็นมนุษย์นี่เกิดมากับโลก เราเกิดมาจากกาม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดกับพระโมคคัลลานะ พระโมคคัลลานะเวลาเขาจะถวายกาม ไม่ยอมรับเขา แล้วเพ่งเขาจนเป็นหนองจนมีหนองไหลไปหมดเลย แล้วไปคูงิ จะช่วยเขาก็ช่วยไม่ได้ เพราะกรรมมันเต็มที พอมันเต็มทีไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก

“ช่วยเขาไม่ได้ กรรมเขานักนัก นึกเท่ากับแผ่นดิน”

“แผ่นดินขนาดไหน” ถึงเหาะขึ้นไปดู

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ถ้าเธอหะไปเห็นโลกนี้เท่าใบมะขาม อย่าไป
อีกนะ ให้กลับมา” นี่หลุดไปเลย

เวลากลับมาแล้วมาเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “ผลของกามทำไมมีโทษขนาด
นี้”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระโมคคัลลานะ “เธอพูดอย่างนั้นไม่ได้”

นี่คนที่มีธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ พระโมคคัลลานะก็พระ
อรหันต์เหมือนกัน แต่ดูภาวะของศาสดากับอัครสาวกเบื้องซ้าย

“เธอพูดอย่างนั้นไม่ได้ เพราะเราตถาคตก็เกิดจากกาม”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดขึ้นมาจากใคร? ก็เกิดขึ้นมาจากพระเจ้าสุทโธทนะ
เกิดจากพ่อจากแม่ทั้งนั้น แล้วคนเราเกิดมาจากกามก็คือโลกใจ เราเกิดมากับโลก เราอยู่กับโลก
ถ้าเราอยู่กับโลก การศึกษาของโลกเพื่อความเจริญ เพื่อความเข้าใจกันของโลก แต่ในการ
ประพฤติปฏิบัติธรรมมันต้องลึกซึ้งกว่านั้น นี่ถ้ามีภูมิมันจะเข้าใจ

ถ้าไม่มีภูมิ การศึกษาก็คือการศึกษ ความเข้าใจก็คือการรู้ธรรม

แล้วการรู้ธรรม เวลากิเลสมันคั่นร่นในหัวใจทำไมเอาไม่ได้

แม้แต่พฤติกรรม ถ้าพฤติกรรมอยู่ในร่องในรอยมันถูกต้อง คุณ เวลาพระเราให้ศีล มุสาวา
ทา เวนมณี นี่มุสา แล้วตัวเองมุสากับตัวเองไหม? นี่เวลาแสดงธรรมขึ้นมาไม่รู้อย่างนั้นจริงๆ เหรอ
สิ่งที่พูดออกมานั้นเป็นความจริงหรือเปล่า จำใครมาพูด สิ่งที่พูดออกมามันมีเหตุผลข้อเท็จจริง
มากน้อยแค่ไหน

แล้วถ้ามีเหตุผล คนพูดความจริงกลัวความจริงได้อย่างไร นี่ความจริง เห็นไหม ชาติก็คือ
ธาตุ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ มันก็เป็นธาตุอย่างนั้น จะเอาธาตุดินขึ้นมาเป็นธาตุดินเมื่อไร
ก็ยังเป็นดินวันยังค่ำ น้ำมันก็ยังเป็นน้ำ มันมีของมันอยู่อย่างนั้น นี่ธาตุมันเป็นธาตุ ในการ
ประพฤติปฏิบัติ ศีล สมาธิ ปัญญา มันเป็นแบบใด นี่มันมีเหตุมีผลนะ จะบอกว่ามันลัด มันสั้น

มันรวดเร็ว รวดเร็วขนาดไหนก็อธิบายได้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปิปาภิญญา เหมือนกัน เวลานั่งไป นั่งคั่นเดียว บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่องอะไร? สอนเรื่องมรรค ๔ ผล ๔ มรรค ๔ ผล ๔ อธิบายได้หมด เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ฉันเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า ฉันบรรลุลหรรณ แต่ฉันสอนไม่ได้”...เป็นไปไม่ได้

พระปัจเจกพุทธเจ้าก็สอนได้ สอนแบบความรู้จริงสอน นั้นนะสอนแบบพระปัจเจกพุทธเจ้า แต่ไม่ได้วางธรรมวินัยไว้ วินัยบัญญัติไว้ ทางวิชาการนี้บัญญัติไว้ นั้นเป็นบารมีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราสาวก-สาวกะ ในศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๕,๐๐๐ ปี อย่างไรมันก็ต้องรู้ ถ้ารู้ขึ้นมามันต้องมีเหตุมีผล

เขาว่า “มุสาวาทา เวรมณี” นี่เวลาเราให้ศีลเขา แล้วตัวเองที่พูดออกมาจะรู้จริงหรือ? ถ้ารู้จริงมันต้องสาธยายได้ รู้จริงมันต้องบอกได้ มันบอกได้หมดนะ บอกว่า “ฉันรู้ธรรม แต่ฉันบอกไม่ได้ ฉันเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า” พระปัจเจกพุทธเจ้าก็สอนได้ สอนได้ทั้งนั้นนะ แต่วางธรรมวินัยนั้นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าสอนไม่ได้ บอกไม่ได้ มันจะรู้ได้อย่างไร ถ้าคนรู้จริงเขาจริงของเขา นี่พูดถึงว่าถ้ามีภูมินะ

ถ้าไม่มีภูมิ เห็นไหม อ้างอิงไปหมด ถ้าอ้างอิงไปหมด นั้นนะมันหลอกตัวเองอยู่แล้ว ตัวเองพูดออกไป นี่ไง ในการประพฤติปฏิบัติเราอยู่กับครูบาอาจารย์มานะ เวลาปฏิบัติแล้วสิ่งใด ถ้าคุณธรรมะ ธรรมสากลา จุณา เราคุยกัน เตือนกัน บอกกัน สิ่งนี้เราคุยธรรมะกัน แต่ถ้าเวลามีความเห็นผิด เวลาพระเราถ้าผิดเข้านี้ไม่เป็นอาบัติ ถ้าอวดอุตตริมนุสสธรรม มันเพราะเราเข้าใจว่าเป็นอย่างนั้น แล้วเราคุยธรรมะกัน ความหลงเข้าใจว่าเป็น พูดออกไป นั่นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ถ้าคนเขาด้วยความสะอาดของเขา เขาละอายใจของเขานะ เขารังเกียจของเขานะ เพราะเรารู้ของเรา นี่ความสะอาดบริสุทธิ์

คุณ ในทางวิทยาศาสตร์เขาพยายามจะทดสอบทดลองทางวิทยาศาสตร์ ค่าของสารเคมีของเขายังต้องสะอาดบริสุทธิ์ มันถึงจะให้ผลให้ค่าตามข้อเท็จจริง แต่ถ้ามันไม่สะอาดบริสุทธิ์มันก็ให้ค่าเบี่ยงเบนแล้ว นี่เหมือนกัน ในเมื่อเราจะประพฤติปฏิบัติให้พ้นจากทุกข์ เราจะประพฤติ

ปฏิบัติของเรา เราจะมีเหตุผลอย่างไร ถ้ามีภูมินะ คนมีภูมิกับคนมีภูมิเขารู้กัน เขาเห็นพฤติกรรมที่แสดงออกเขาก็รู้แล้ว

ในทางโลก เวลาเขาดูทางวิชาการ คนฉลาด-คนโง่ เวลาคุยสนทนากันเขาจะรู้ว่าคนไหนฉลาด คนไหนโง่ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าคนไม่มีภูมิมันพูดออกมามันเลื่อนลอย แล้วฟังรู้เลย เพียงแต่ว่ามารยาทสังคมหนึ่ง แล้วอย่างเช่น เขาเรียกว่าเป็นครูเป็นอาจารย์กัน ขอนิสัย ถ้ามีการขอนิสัยกัน เป็นครูบาอาจารย์กันก็จะสอนกัน ถ้าเขาไม่ได้ขอนิสัยเรา ครูบาอาจารย์องค์ใด นี่มันกรรมของสัตว์ใจ มันสิ่งที่เลือก

ฉะนั้น เวลาคนที่เขามีภูมินะ ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า

“อย่าดูถูกความนิ่งอยู่ของพระอริยเจ้า”

คนมีภูมิเขารู้ผิดรู้ถูก แล้วพูดออกไปนี่แก้ได้หรือแก้ไม่ได้ ถ้าแก้ได้ เวลาครูบาอาจารย์ของเรา เวลาจะแก้ได้นะ ท่านรอจังหวะ แล้วรอเวลาเพื่อเตือนสติ ถ้าเตือนสติได้ คนๆ นั้นเข้าใจได้ คนๆ นั้นจะสาธุ สาธุ สาธุแล้วสาธุอีก เพราะสิ่งนี้มีค่ามหาศาล ความหลงผิดนะ มันข้ามภพข้ามชาติ แม้แต่เกิดมาเป็นมนุษย์ เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราอยากจะพ้นจากทุกข์ ถ้าเราเชื่อสัตย์กับตนเอง เราปฏิบัติ ถ้าเป็นความจริงมันก็จริง ถ้าไม่จริงเราก็ต้องขวนขวาย เพราะเรายังมีลมหายใจเข้าและลมหายใจออกอยู่

เหมือนกับคน คนที่เขามีความหลงผิดอยู่ เขาแก้ไขให้ถูกได้ จิตใจเขาก็เหมือนกัน ถ้ามันมีความเห็นผิด มันปฏิบัติด้วยความผิดพลาด ถ้าเราเชื่อสัตย์กับเรา ผิดมันก็คือผิด แต่ถ้ามันไม่เชื่อสัตย์

๑. คนที่มีภูมิและไม่มีภูมิ การแสดงออกนั้นมันเป็นแบบวิทยาศาสตร์นะ วิทยาศาสตร์หมายถึงตามข้อเท็จจริงนั้น นี่มีแสดงออกตามนั้น รู้อย่างไรก็พูดได้เท่านั้น

ถ้ารู้จริงพูดความจริง พูดแล้วมันก็มีความจริงรองรับแล้วมันยังไปได้กว่านั้น เพราะความรู้จริงเขาพูดโดยกาลเทศะสมควรเท่านั้น แต่ถ้าจะให้ขยายความ หรือคนที่เกิดความสงสัย คนที่เขาได้ประโยชน์แล้วเขาต้องการให้มีรายละเอียด มันยังไปได้อีกมหาศาลเลย เพราะธรรมไม่

มีขอบเขต ธรรมไปได้หมดทุกอนุของอากาศ ไปได้ทั้งนั้น คำว่า “ไปได้” หมายถึงอธิบายได้หมด ที่นี้เพียงแต่อธิบายไปแล้วมันจะเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์

ฉะนั้น สิ่งที่เป็นหลักเป็นเกณฑ์ นี่คนที่ภูมิพูดออกมามันฟังได้ มันเข้าใจได้

แต่คนที่ไม่มีภูมิ มันไปไม่ได้ในอากาศ มันไปไม่ได้

ดูสิ อย่างเช่นมีกำแพงกันอยู่ ถ้ามันมีภูมิ มันอธิบายได้หมดว่า หนึ่ง เราอยู่กำแพงฝั่งนี้ กำแพงประกอบด้วยสาร ด้วยส่วนประกอบสิ่งใด หลังกำแพงนั้นมีอะไร แล้วออกกำแพงนั้นมีสิ่งใด นี่ถ้าคนมีภูมินะ

แต่ถ้าคนไม่มีภูมินะ ตัวเองก็ลี้เลสงสัย มีกำแพงอยู่แล้วไปไม่ได้เลย จนกำแพงนั้นหมด หลังกำแพงนั้นยัง 모르สิ่งใดว่ามันมีสิ่งใดอยู่นั้น แล้วอย่างนี้มันจะเป็นธรรมไหม อย่างนี้มันจะเป็นประโยชน์ไหม นี่ถ้ามันไม่มีภูมิ มันจะเป็นโทษไหม เป็นโทษกับบุคคลคนนั้น

แต่บุคคลคนนั้นไม่เข้าใจว่านี่เป็นโทษ เพราะด้วยความมืดบอด ถ้าความมืดบอดเข้ามา นี่อ้างอิงด้วยความมืดบอดของจิตนะ จิตถ้ามันมืดบอด

๑. ไม่มีภูมิอยู่แล้ว

๒. อ้างอิงไปเรื่อย อ้างอิงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อ้างอิงมา อ้างอิงโดยที่ไม่มีเหตุผล

แต่โดยจิตใจที่สูงกว่าและต่ำกว่านะ เวลาปุณฺณ กัลยาณปุณฺณ โสดาปัตติมรรค-โสดาปัตติผล สกิทาคามีมรรค-สกิทาคามีผล อนาคามีมรรค-อนาคามีผล อรหัตตมรรค-อรหัตตผล สิ่งที่เป็นมรรคและผลนี้แตกต่างกันมาก

สิ่งที่เป็น “มรรค” คือสิ่งที่เราทำ ดูสิ เราทำวิชาการกันเพื่อให้วิชาการนั้นให้กรรมการยอมรับ เพื่อจะเป็นผลงานของเรา ถ้าเป็นผลงานของเรา ขณะที่เราทำ เราทำเพื่ออะไร เราทำเพื่อให้สิ่งนี้ถูกต้อง กรรมการเห็นชอบแล้วผ่าน เห็นไหม โสดาปัตติมรรคคือการทำงาน แล้วโสดาปัตติผลนี้ผ่านหรือไม่ผ่าน การผ่านและไม่ผ่าน อารมณ์ความรู้สึกของเราแตกต่างกันมากเลย ขณะที่เราทำงานแล้วมันไม่ผ่าน เราละล้าละลังๆ มีแต่ความทุกข์ยากไปทั้งนั้น กลัวจะผ่าน

แล้วกลัวไม่ผ่าน แล้วทางวิชาการเราก็ต้องหาเหตุผล หาสิ่งสนับสนุนความรู้สึกรู้สึกของเรา แต่พอเราไปถึงกรรมการตรวจแล้วก็ไม่ผ่าน

นี่ในการประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน ในเมื่อเราใช้สติปัญญาของเราตรึกในธรรม ในการพิจารณาของเรา แต่นี้มรรคสามัคคี เวลาผ่านทางธรรมนี้มันไม่มีคณะกรรมการนะ อริยสัจมีหนึ่งเดียว เวลาปฏิบัติกันนะ เวลาอริยสัจมันรวมตัว มรรคญาณมันรวมตัว มันสมุจเฉทปหาน มันมีหนึ่งเดียว จะปัญญาวิมุตติ จะเจโตวิมุตติ จะพิจารณาสิ่งใดก็แล้วแต่ สิ่งที่เราเวลานั้นถึงเข้าถึงสู่อริยสัจแล้ว ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคญาณที่มันประพฤติปฏิบัติ มรรคสามัคคี มันมีอันเดียว มันไม่มีแบ่งแยกของใครทั้งสิ้น แต่วิธีการมันแตกต่างกันขนาดไหน แต่เวลาไปมันมีอันเดียว

แต่ถ้าไม่มีมรรคญาณ มันไม่ผ่านอริยสัจสิ่งนี้ ถ้าไม่ผ่านอริยสัจสิ่งนี้ นี่ไง คนที่ไม่มีภูมิมันไม่ผ่านตรงนี้ ถ้าไม่ผ่านตรงนี้มันเลื่อนลอย พูดนะมันไกลจากจุดความเป็นจริงนี้มาก ถ้ามันพูดนะ คนที่มีภูมิเขาจะพูดเข้ามาสู่จุดความจริงนี้ อธิบายอะไรก็แล้วแต่จะเข้ามาสู่จุดความจริงเรื่องอริยสัจ แต่ถ้าคนไม่มีภูมินะ พูดสิ่งใด อธิบายขนาดไหน อธิบายเป็นเรื่องวัตถุ เพราะวัตถุนี่เป็นสิ่งที่คนรู้คนเห็น นี่เรื่องวัตถุ เรื่องภายนอก

แล้วเวลาคนที่อธิบายอริยสัจตามความเป็นจริง อธิบายเรื่องวัตถุไหม? อธิบายเรื่องวัตถุเหมือนกัน แต่วัตถุที่ละเอียดเข้ามา วัตถุที่เกี่ยวข้องกับใจ เกี่ยวเนื่องกับที่เกิด เกี่ยวเนื่องกับจุดกำเนิด เกี่ยวเนื่องกับที่มาที่ไป แล้วต้องชักนำเข้าไปสู่สิ่งที่เกี่ยวข้องนั้น แล้วทำลายสิ่งที่เกี่ยวข้องนั้นเข้าสู่ภาวะ เข้าสู่ภพ เข้าสู่การกระทำอันนั้น

นี่ไง คนที่มีภูมิ-ไม่มีภูมิมันต่างกัน ต่างกันตั้งแต่การยกอุปมาอุปไมย

ต่างกันตั้งแต่ที่มาและที่ไป แล้วต่างกันมีข้อเท็จจริงและไม่มีข้อเท็จจริง

ฉะนั้น สิ่งที่ไม่มีความรู้มันทำลายตัวเองตั้งแต่เริ่มพฤติกรรมนั้น แล้วมันน่าเศร้าใจ มันน่าเศร้าใจว่าสิ่งที่ไม่มีภูมิ เห็นไหม เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเขาจะถามเรื่องเทวดาใจ เขาบอกว่าคนที่ไปเทวดานี้เขาโคกับขนโค คนไปเป็นเทวดานี้มีเขาโค คนไปนรกอเวจี

นี่มันชนโค แต่ถ้าไปเทวดานี่เขาโค เขามีอยู่ ๒ เขา ไปในทางดีมีอยู่ ๒ เขา แต่ไปในทางนรกอเวจี นี่ชนโค ฉะนั้น การแสดงออกของสิ่งที่เป็นวัตถุ

ทีนี้ สังคมเป็นชนโค ถ้าชนโคนี้ฟังแล้วชื่นชม ฟังแล้วรับรู้ได้ แต่ไอ้ ๒ เขานั้นนะ ไปสวรรค์ สิ่งที่ไม่รู้เรื่องที่ดีมันมีส่วนน้อย คนโง่มากหรือคนฉลาดมาก ถ้าคนโง่มาก เห็นไหม ไซ้ มีการศึกษาทางโลก บอกโลกนี้เจริญด้วยการศึกษา คนเรามีการศึกษาทั้งนั้นนะ ศึกษาโดยโลเกีย ปัญญา ศึกษาจากตัวตน ฉะนั้น ตัวตนนะเป็นชนโค ชนโคไม่เข้าใจความเป็นจริง ถ้าไม่เข้าใจความเป็นจริง ยิ่งศึกษามากขนาดไหน

ถ้าเวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า สิ่งที่เป็นโลกธรรม สิ่งที่ว่ากาลามสูตร ไม่ให้เชื่อๆ ถ้าพูดถึงถ้าคนมีการศึกษา แล้วสิ่งที่ได้พิสูจน์กัน อย่าเชื่อว่าเป็นอาจารย์ของเรา อย่าเชื่อว่าคุณมาอุปมาอุปไมยจะเข้ากันได้ อย่าเชื่อที่เราจับต้องได้ อย่าเชื่อๆๆ ตรงนี้สำคัญมาก ทีนี้เรามีการศึกษาแล้ว ทำไมกาลามสูตรไม่เอามาใช้ “กาลามสูตร” ทำไมเชื่อไปก่อนละ เชื่อไปก่อนเพราะมันเป็นโลกียะกับโลกุตระไง

โลกียปัญญา ปัญญาตรีก ธรรมะ ปรัชญาต่างๆ นี่โลกียะ มันเกิดจากภพ เกิดจากตัวตน เกิดจากความรับรู้ของเรา ถ้าโลกียปัญญามันเข้ากันได้ มันตรวจสอบได้ มันเคลิบเคลิ้มได้ นี่คนเชื่อเชื่อตรงนี้ไง ที่มันเศร้าใจ เศร้าใจตรงนี้ เศร้าใจคนที่ว่าชนโคหรือเขาโค ถ้าชนโค สิ่งนี้มันอ้างอิง ไม่ต้องพูดสิ่งใดเลย บอกว่านี่เป็นศาสนาพุทธทุกคนก็เชื่อไปแล้วก่อนตัว นี่มันเชื่อไปก่อนไง เชื่อว่าสิ่งนี้เป็นความจริง ทั้งๆ ที่ยังไม่เป็นความจริงเลย

แต่ถ้าเป็นผู้ที่มีภูมิ ไม่อ้างอิงสิ่งนี้เลย ไม่อ้างอิงสิ่งนี้ อ้างอิงความจริงของตัว ถ้าความจริงที่มันเหนือโลกแล้วเขาจะไม่ห่วงไหวกับสิ่งใดเลย เขาจะชักเข้ามาที่อริยสัจ สิ่งใดเกิดมาเกิดจากอริยสัจ อริยสัจมีหนึ่งเดียว ถ้าอริยสัจมันเหนือโลก มันเหนือธรรมะ เหนือปรัชญา เหนือทุกๆ อย่าง แล้วจิตใจที่มันรู้จริง คุณติ หลวงปู่มั่นท่านสอนเทวดา อินทร์ พรหม แม้แต่เทวดา อินทร์ พรหม ยังอยู่ในกามภพ รูปภพ อรูปภพ ยังอยู่ในวัฏฏะ แล้วนี่มันเหนือโลก ถ้ามันเหนือโลกมันจะไปห่วงไหวกับสิ่งใด

แต่ชนโคกับเขาโค เขาโคมีอยู่ ๒ เขา ชนโคมีมหาศาล คนพูดสิ่งที่เป็นเหตุเป็นผล เป็นสิ่งที่เหนือโลก แต่คนเข้าใจได้โดยยาก ถ้าคนเข้าใจได้โดยยากจะเข้าใจด้วยเหตุใด ถ้าจะมีทางเข้าใจ

ได้ก็ด้วยการเราทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจเราสงบนะ คุณ อย่างเช่นครูบาอาจารย์ของเรา ถ้าใครฟังเทศน์ทางโลก ฟังเทศน์ทางกัมภีร์ ทุกคนก็เข้าใจได้ เข้าใจเรื่องธรรม เข้าใจหมด แต่เวลาพูดถึงเรื่องปฏิบัติ ingsงหมดคนนะ มันเข้าใจไม่ได้เพราะมันจะเข้าสู่โลกุตตรธรรม

“โลกียะ” คือความรู้สึกความนึกคิดของเรา

ถ้า “โลกุตระ” มันจะพ้นจากโลกแล้ว แล้วอะไรพ้นจากโลก จะเอาอะไรมาพ้นจากโลก สิ่งใดมันจะพ้นจากโลกละ มันมีสิ่งใดบ้างที่พ้นจากโลกไป ยานอวกาศมันออกไป เวลามันตกมันก็ตกมาสู่โลกหมด เพราะแรงดึงดูดมันมีอยู่ในโลก นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อมันมีกิเลสมีตัณหาอยู่ของเรา แล้วเราจะพ้นออกจากมันไปอย่างไร

ถ้ามันพ้นไปไม่ได้เพราะเกิดแรงดึงดูด แต่ถ้าเรามีสติปัญญาของเราละ มีสติ มีการกระทำของเรา นี่มันแสดงตรงนี้

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดนะ “คนรู้จริงมีอยู่” ถ้าคนรู้จริงมีอยู่นั้นมันรู้ถูกชี้ผิดได้ เพียงแต่ว่าคนรู้จริงมันมีกี่เปอร์เซ็นต์ ขนโคกกับเขาโคนะ ถ้าขนโคกกับเขาโคนะ ถ้ามันรู้จริงนี่ไม่ใช่เขาโคด้วย มันเป็นนอแรด มันแทบไม่มีในตัวของสัตว์เลย มันมีหนึ่งเดียว

ในสังคมโลกก็เหมือนกัน ถ้าในสังคมโลกถ้ามันยังเป็นอย่างนั้นอยู่ มันเป็นโดยกระแส แล้วเราอยู่ในกระแสอย่างนี้

เราเวลาพูดนี่นะ ไม่ใช่พูดดูถูก ไม่ใช่พูดเหยียดหยาม แล้วเราก็เป็นส่วนหนึ่ง เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านบอกท่านเกิดมาจากโลก เกิดจากพ่อจากแม่เหมือนกัน แต่ประพาศปฏิบัติออกจากโลกไป นี่ก็เหมือนกัน โลกเขาเป็นกันอย่างนั้น ถ้าโลกเขาเป็นอย่างนั้นนะ สติปัญญาของเราละ นี่เอาสิ่งนั้นเป็นคติธรรม เป็นการเตือนหัวใจของเราไง โลกเขาตื่นกันอย่างนั้น เขาเข้าใจได้ขนาดนั้น แล้วเขาก็จะจมอยู่กับธรรมเนียมแบบโลกๆ นั้นไง ธรรมเนียมแบบโลกๆ คือมันคว้าน้ำเหลว ตายเปล่า ไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันกับตัวเองไป ผู้ที่ประพาศติดตาม

แต่ผู้ชี้นำ เห็นไหม ตัวเองหลงนะ มันเป็นกรรมของตัวเอง แต่สอนให้คนอื่นลุ่มหลง มันจะเป็นบาปเป็นกรรมกับผู้สั่งสอนนั้นมหาศาล เพราะว่าตัวเองหลงก็ส่วนหนึ่ง ทำให้คนอื่นหลง

อีกมหาศาล คำว่า “หลง” แต่ถ้ามันเป็นเรื่องผลประโยชน์เรื่องทางโลกเขาไม่สนใจตรงนี้ ถ้าเขาไม่สนใจตรงนี้มันก็เป็นเรื่องเวรเรื่องกรรม

แต่ถ้าครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นธรรม คนที่จะรู้ได้กลับแสนยาก มีน้อยมาก คนทำความสงบของใจ ถ้าจิตสงบมีความสุขนั้นก็เป็นการคัดเลือก คัดเลือกจิตสงบแล้ว จิตสงบชำระกิเลสไม่ได้ แต่ถ้าจิตไม่สงบจะเกิดโลกุตตรธรรมไม่ได้ เวลาเกิดปัญญานี้เขาเรียก “โลกียปัญญา” ปัญญาเกิดจากภพ ปัญญาเกิดจากใจ ถ้ามีหัวใจอยู่แล้วมันมีความคิด ความคิดดี-คิดชั่ว ปัญญาถ้ามันคิดดีมันก็เป็นเรื่องปัญญาได้ นี่ความคิดอย่างนี้มันเป็นเรื่องโลกียะ มันเกิดได้อยู่แล้ว ความคิดความรู้สึก โลกียปัญญามันเกิดได้ เกิดจากภवासวะ เกิดจากใจนี้แหละ

แต่ถ้ามันจะเป็น “โลกุตตระ” พอจิตมันสงบนะ เราก็ได้สัมผัสของความจิตสงบ “ความสุขใดเท่ากับจิตสงบไม่มี” แล้วถ้าเกิดปัญญาขึ้นมา ปัญญาเกิดจากจิตที่เป็นสัมมาสมาธิ เกิดจิตที่เป็นสัมมาสมาธิ

เขาบอก “สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ พุทโธมันเป็นสมณะ พุทโธจะไม่เป็นประโยชน์”

สัมมาสมาธิ สมถกรรมฐานนี้เป็นแค่พื้นฐาน เขาไม่ได้เอาสมาธิมาแก้กิเลสกัน เขาต้องการเอาสมาธิมาก่อวิชา ก่อโลกียปัญญา ก่อสิ่งที่ว่ามันพยายามเทียบเคียงไปทางโลก เทียบเคียงไปทางไม่มีภูมิ เป็นความเหลวไหล

พอมีสัมมาสมาธิ เวลามันเกิดปัญญามันจะเกิดการกระเทือนชั่วหัวใจ พอมันกระเทือนชั่วหัวใจ เพราะเกิดสัมมาสมาธิ เวลาเกิดปัญญามันจะเป็นโลกุตตรปัญญา ปัญญาอย่างนี้เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันจะสั่นไหว หัวใจจะพองโตมากเวลามันสั่นไหวของมัน

แล้วเวลาพิจารณาไปเป็นสภาวะธรรมที่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้เนี่ย เวลาธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ววางธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรรณนาธรรมอันนี้ ใครรู้ธรรมอันนี้มันจะสำรอกกิเลสออกจากใจ เวลาวิปัสสนาไปมันจะเริ่มเป็นไตรลักษณ์ มันจะปล่อยวางอย่างไร

คำว่า “สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา”...ใช่ มันเป็นอนัตตา แต่เป็นอนัตตามันมีภวาสวะ มีภพ มีจิตดวงนั้นเป็นผู้ที่ค้นคว้า เป็นผู้ที่พิจารณาแล้วจิตดวงนั้นเป็นผู้เห็นอนัตตา อนัตตาในอำนาจของสังขารที่เกิดจากภวาสวะเกิดจากภพนั้นมันทำลายกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา เวลามันทำลายกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามามันสมุจเฉทปหาน มันคายออก มันขาด มันรู้มันเห็นของมัน นี่ภูมิมันจะเกิดอย่างนี้

ถ้ามีภูมินะ ทำสิ่งใดก็ถูก เพราะมีภูมิในหัวใจ เพราะใจมันเป็นธรรม

พอใจเป็นธรรม ทำอย่างไรก็เป็นธรรม เป็นอธรรมไม่ได้

แต่ถ้าไม่มีภูมิ มันเป็นอธรรม มันไม่เป็นธรรมๆๆ เพราะมันไม่มีภูมิของมัน ไม่มีภูมิมันก็ทำลายตัวมันเองตลอดเวลา พอทำลายตัวเอง แสดงธรรมก็แสดงธรรมเป็นเรื่องโลกๆ แสดงธรรมเป็นเรื่องของอกุศล อกุศลมันจะไปไหน? มันก็ไปสู่ความต่ำต้อย

ถ้าเป็นกุศลละ กุศลเป็นคุณงามความดี ความดีนี้มันจะเกิดขึ้นมา เห็นไหม ถ้ามีนะ มันเป็นประโยชน์มาก เราแสวงหาครูหาอาจารย์กัน เวลาหลวงตาท่านบอกว่า เวลาท่านมาพบ ท่านยังมีความสงสัยอยู่ ผู้ใดชี้ทางให้ เวลาไปหาหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นพูดถึง “นิพพานไม่อยู่ในอากาศ ดินฟ้า อากาศ...อยู่ในใจนี้” นี่มีคนชี้ทางให้

เราแสวงหานะ หลวงตาท่านบอกว่า

“สิ่งที่แสวงหา แสวงหามาเต็มทีนะ บัดนี้มีผู้ชี้ทาง เราจะจริงหรือเราจะไม่จริง”

ในปัจจุบันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าเราจริงของเรา เราจะมีโอกาสของเรานะ แต่ถ้าด้วยความอ่อนด้อย เพราะเรามีกิเลสในหัวใจ อยากสะดวก อยากสบาย อยากสิ่งที่สุกเอาเผากิน อยากได้โดยความพอใจของตัว เรื่องของกิเลสทั้งนั้นนะ นี่ความไม่มีภูมิมันจะผลักดันให้เราเห็นอย่างนั้น

ถ้าความมีภูมิ มีจุดยืน มีความหนักแน่น มีความเป็นจริง แต่ต้องขวนขวายพยายามของเราถึงจะปฏิบัติได้ แต่ถ้าไม่มีภูมิ มันหลก่ลอมมาแต่ต้น แล้วมันจะเอาแต่ความสะดวกสบายของ

มัน มันจะเอาแต่ความมั่งง่าย แล้วมันก็จะลงไปสู่มูตรกล ความที่ไม่มีภูมิมันก็จะทำให้เราไม่มีสิ่งใดติดหัวใจเราไป

เราเกิดมานะ เรามีศรัทธาความเชื่อ เราได้มาบวชเป็นพระเป็นเจ้าแล้วเราจะประพฤติปฏิบัติของเรา เราถามใจของเรา การแสดงธรรมนี้เพื่อเตือนสติ แล้วเราถามใจของเรา ถามความรู้สึกนึกคิดของเราว่า “เราทำเพื่ออะไร ปัจจุบันนี้เราปฏิบัติเพื่ออะไร” ประโยชน์ของเราจะเกิดตรงนี้ เอวัง